

Forliget i Stand. Der har skullet en behændig og dygtig Haand — og jeg erkender, at den har været til Stede — til at gøre det Kunststykke. Det har været et ganske fortrinligt parlamentarisk Haandværksarbejde, der her er gjort, men det var et Kunststykke og ikke noget mere. Se, denne Vej havde visse Forudsætninger, den havde for det første den Forudsætning, at en Del af Venstrefolket vistnok havde tabt den oprigtige Kærlighed til den almindelige Valgret, det skal jeg nu lade være, men den havde tillige den Forudsætning, at disse Kompromisser eller Kunststykker til syvende og sidst vare en ren og skær Handel mellem Folketinget og Landstinget. Saa maatte man have en Mand, der havde Autoritet og Tillid til at gennemføre denne Handel, man skulde betro ham den paa Forhaand, man skulde stole paa, at han ikke vilde svigte, man tabte altsaa Kontrollen over ham. For der var nemlig en tredje Forudsætning, og det var den, at indtil Kompromisset var afgjort, skulde man tie: Tavshed, medens Retten sidder, hed det under Forsvarssagen. Og hvad betød nu det, det betød intet andet end dette ene, at indtil Sagen stod i sit sidste afgørende Stadium, vilde man have Fred og Ro, man vilde intet fortælle, man vilde ikke ved Udtalelser kompromittere Resultatet, man vilde være sikker paa, at man intet havde gjort eller sagt, der kunde gøre, at man maaske i sidste Øjeblik mistede det Resultat, man stiledede imod. Saaledes vare Forudsætningerne for den Brug af Forfatningen, der hedder Overenskomstens Vej. Men selve dette, at man bruger Forfatningen paa den Maade, er efter min Mening et Bevis paa, at vi forfatningsmæssigt set bestandig leve i en Krise.

Af Regeringsordførers egne Ord i Gaar fremgaar i Virkeligheden det samme, han er ganske klar over, at naar han nu slutter sig til den lille Grundlovsændring, saa vil han ikke blive derved; han vilde over i en større Grundlovsændring; han sagde, om jeg ikke tager fejl, et Ord om, at den lille Grundlovsændring kun var rent foreløbig. Jeg tror, at dette er en meget farlig Politik. Det er rigtigt, hvad mit Partis Ordfører i Gaar sagde, at dette kunde tage den Form, at Folketinget kræver, at Landstinget udleverer et Vaaben mod sig selv, mod selve Landstinget. Det er ikke sikkert, at det er saaledes, men lad det nu være. Det er altsaa en Politik, som byder dette, at vi paa den ene Side stadig ere under Krise — det anerkendes af den ærede Ordfører, som siger, at vi maa til det næste Trin —

paa den anden Side, at man bliver ved at fastholde Overenskomsten. Jeg selv er af den Mening, at hvis det Forslag, som nu paatænkes, bliver vedtaget, er det sandsynligt, at Splittelsen i Forfatningen, Modsætningen mellem Folketing og Landsting, gøres dybere, og at Overenskomsten vanskeliggøres i Fremtiden. Jeg tror, at det er saa absolut et Skridt i Retning af større Splid og derfor ganske forkasteligt.

Men lad det nu være, som det er. Man vil altsaa have et stærkt Landsting og et stærkt Folketing. Man vil ved den foreløbige Grundlovsændring holde begge disse to Ting oppe, man vil Overenskomsten. Saa er da det store Spørgsmaal, i alt Fald her i Folketinget, dette: Kan Venstre være tjent med denne Fremgangsmaade, være tjent med den lille Grundlovsændring? Der maa jeg nu for det første sige, at det har jo vist sig, at vi som Resultater af Kompromisserne, Overenskomsterne faa en Lovgivning, hvor Venstres Veje i det store og hele ere svigtede. Jeg tror ikke, at man i det lange Løb vil komme udenom, at saaledes er Forholdet overfor den kommunale Valgret, jeg tror heller ikke, at man vil nægte overfor Retsreformen, hvad Nævningerne angaar, at det ikke er en eneste ægte Udnævnelse, folkelig set, af Nævningerne. Men lad nu det ogsaa være, saa er der i alt Fald et Punkt, hvor jeg tror, vi maa kunne blive enige om, at der er gjort et Afslag for at naa et Resultat, og det er paa Militærvæsenets Omraade. Man har i dette Ting stemt for Landbefæstningens Bevarelse til 1922; det er et absolut Afslag paa rene Venstretanker. Hvis man fra det regerende Venstres Side vil drive en ærlig Politik, saa kan man sige: Ja, det er det, men det var uundgaeligt, vi kunde ikke andet. Men det beviser altsaa, at Overenskomsten eller Forfatningen, brugt paa den Maade, fører os ad Veje, som ikke ere Venstres, og det fører tillige til at opretholde Splittelsen i Venstre. Det blev sagt i Gaar af mit Partis ærede Ordfører, saa jeg behøver ikke at uddybe det. Men drives der ikke ren Venstrepolitik i Kraft af, at der skal tumles med Forfatningen, til den bringer Overenskomst, ja saa bliver Venstre aldrig samlet, det kan ikke ske.

Jeg maa maaske føje til, at selve den Udvikling, som foreligger, har maaske netop med Overenskomsten og Forholdet til Landstinget som Baggrund i Virkeligheden ført os imod den almindelige Valgret. Hvis man vilde komme meget højt op, vilde jeg ikke være utilbøjelig til at sige, at det regerende Venstres Optræden overfor den